

**Сучасні реалії
органічного землеробства**

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет

Бібліотека

Сучасні реалії органічного землеробства

Рекомендаційний покажчик літератури

Миколаїв
2021

УДК 631.147

С89

Укладачі: А. А. Ястремська, зав. відділом бібліотеки

Редактори: О. Г. Пустова, директор бібліотеки МНАУ

Д. В. Ткаченко, зав. відділом бібліотеки

С89 **Сучасні** реалії органічного землеробства :
рекомендаційний показчик літератури / уклад. А. А. Ястремська ; за ред. О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко. Миколаїв : МНАУ, 2021. 60 с.

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2021

© Бібліотека Миколаївського НАУ,
2021

ПЕРЕДМОВА

В бібліографічному покажчику «Сучасні реалії органічного землеробства» розглянуті питання основ еколого-економічних передомов розвитку органічного сільського господарства. Проаналізовано сучасний стан і тенденції розвитку органічного сільського господарства в Україні.

До складу покажчика увійшли відомості про навчальні посібники, монографії, статті з наукових періодичних видань, а також матеріали всесвітньої мережі Інтернет з питань родючості ґрунтів, особливостей вирощування екологічно чистих сільськогосподарських культур, біологічного захисту рослин та ринку органічної продукції.

При підготовці видання були використані фонди, каталоги та картотеки бібліотеки, бази даних бібліотеки МНАУ та електронні версії повнотекстових документів, розміщених в Інтернет.

Матеріали у покажчику розміщено за алфавітом авторів та назв видань.

Опис документів наведено мовою оригіналу. Бібліографічний опис зроблено за стандартом України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Слова і словосполучення скорочуються відповідно діючим стандартам ДСТУ 35.82-97

«Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие правила и требования».

Бібліографічний покажчик розрахований на викладачів та студентів вищих навчальних закладів, аспірантів та практичних працівників, яких цікавлять питання вирощування екологічно безпечної продукції.

ВСТУП

Світовий ринок органічних продуктів є один з найбільш динамічно зростаючих. За прогнозами аналітиків, до 2020 р. його об'єми досягнуть 200-250 млрд.дол.США. Лише в країнах ЄС кількість «органічних» господарств за останні 15 років зростає більше ніж у 20 разів. Виробництво органічної продукції в Україні перебуває на початковому етапі розвитку, хоча потенціал органічного с виробництва на родючих українських ґрунтах оцінюється дуже високо. Проблема повільного розвитку органічного виробництва привертає все більшу увагу українських дослідників, вимагаючи свого розв'язання.

Органічне землеробство – це землеробство, яке об'єднує всі сільськогосподарські системи, які підтримують екологічно-, соціально- та економічно доцільне виробництво сільськогосподарської продукції.

Органічне сільське господарство являється багатофункціональною агроекологічною моделлю виробництва та базується на плануванні і організації агроєкосистем. З метою підвищення продуктивності виробництва та якості продукції максимально повно використовують біологічні фактори збільшення природної родючості ґрунтів, агроекологічні методи боротьби із шкідниками і хворобами, а також переваги біорізноманіття, зокрема місцевих та унікальних видів, сортів, порід тощо. Викор-

ристання органічних технологій у сільському господарстві знижує пестицидне навантаження, зменшує внесення мінеральних добрив, унеможлиблює застосування генетично модифікованих сортів рослин, що загалом сприяє поліпшенню агроекологічного стану земельних угідь, водних ресурсів, атмосферного повітря, а також зменшує антропогенне навантаження та загалом сприяє відтворенню екосистем.

Слід зазначити, що законодавство різних країн щодо правил органічного землеробства, дещо відрізняється. Так, у США, відомих «лояльним» ставленням до ГМО, в правилах й вимогах органічного землеробства проблема використання ГМО взагалі не ставиться. Проте принципи органічного сільського господарства, розроблені Міжнародною федерацією розвитку органічного землеробства (IFOAM), слід розглядати як єдине ціле в глобальному масштабі. Розвиток основ, програм і стандартів органічного виробництва в усіх країнах ґрунтується на чотирьох основних принципах:

- принципі здоров'я (органічне сільське господарство повинне підтримувати та поліпшувати оздоровлення ґрунту, рослини, тварини, людини та планети як єдиного й неподільного цілого);

- принципі екології (органічне сільське господарство повинне ґрунтуватися на живих екологічних системах і циклах, працюючи, співіснуючи з ними й підтримуючи їх);

- принципі справедливості (органічне сільське госпо-

дарство повинне будуватися на відносинах, які гарантують справедливість із урахуванням загального стану навколишнього середовища й життєвих можливостей);

- принципі турботи (управління органічним сільським господарством повинне мати запобіжний і відповідальний характер і бути орієнтованим на захист здоров'я та добробуту нинішніх, майбутніх поколінь і навколишнього природного середовища).

Щодо організаційно-економічних аспектів становлення й розвитку органічного сільського господарства в Україні, слід зазначити, що в цілому розвиток органічного сільськогосподарського виробництва і формування ринку органічних продуктів в Україні відбувається вкрай повільно. Причиною такого стану є сукупність таких факторів: недосконалість нормативно-правової бази; відсутність єдиної ефективної національної системи сертифікації «органічних» господарств та контролю виробленої ними продукції; відсутність технологій тваринництва і землеробства, які відповідають органічним нормам; слабкий розвиток внутрішньої інфраструктури (спілок, асоціацій, інформаційноконсультаційних центрів); низькі темпи росту добробуту основної маси населення, у зв'язку з чим ще не настав період, коли споживчий попит зазнає змін і підвищується попит на високоякісну продукцію; недостатній рівень екологічної освіти населення та низький рівень культури здорового харчування.

Не можна не враховувати того факту, що обсяги

продажу органічних продуктів харчування залежать більш ніж на 50% від платоспроможності населення. Дослідження рівня цін показало, що у органічних продуктів відхилення від середньої ціни реалізації традиційних продуктів сягає значних величин (2,6 – 6,4 рази). Тому такій продукції наразі надають перевагу обмежені категорії споживачів. Основними причинами повільного розвитку органічного виробництва в країні є недосконалість нормативно-правова база, відсутність національної системи сертифікації, належного інформаційного забезпечення, розвиненої мережі каналів збуту.

Джерело

Боднар С. І., Яромій Р. М. Органічні технології агровиробництва та перспективи розвитку сучасного та органічного землеробства. *Майбутнє агровиробництва очима студентських лідерів: сучасні проблеми та шляхи їх вирішення* : матеріали наук. студент. форуму в рамках XXI зльоту студент. лідерів аграр. освіти, м. Харків, 31 трав. 2019 р. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків : ХНАУ, 2019. С. 78-80. URL : <http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/06/Materiali-naukovogo-studentskogo-forumu.pdf#page=78> (дата звернення: 26.01.2021).

Органічне землеробство та його розвиток

1. Антомонова Л. О. Не лише філософія та спосіб життя. Десять й один стереотип органічного землеробства. *Зерно*. 2019. № 7. С. 98-101.

2. Артеменко Л. Б. Європейський досвід державної підтримки органічного виробництва у контексті забезпечення продовольчої безпеки України. *Агросвіт*. 2019. № 9. С. 46-52.

У статті розглянуто динамічні світові тенденції розвитку органічного продовольчого ринку. Підкреслено, що успішний досвід провідних країн має прикладне значення для сприяння системності процесу господарювання вітчизняних суб'єктів органічної сфери. Ринок сільськогосподарської органіки виступає як функціональна підсистема забезпечення продовольчої безпеки держави. Тому основна увага приділена розгляду методів державного регулювання, які використовуються в європейських країнах з метою активізації перспективного напрямку агропродовольчого національного ринку.

3. Білик Р. Досвід ведення органічного молочного скотарства у поєднанні з принципами біодинамічного сільського господарства. *Тваринництво сьогодні*. 2018. № 1. С. 6-9.

4. Бураков И. Органические продукты питания - не только необходимость. Их выращивание в больших масштабах уже реально. *Овощеводство*. 2016. № 1. С. 30-32.

5. Вдовиченко А. В. Особливості формування органічних кластерів в аграрному секторі економіки. *Таврійський науковий вісник*. 2017. Вип. 97. Сер. :

Економічні науки. С. 11-19.

6. Вдовиченко А. В. Перспективні напрями державної підтримки органічного сільського господарства в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 17. С. 44-49.

7. Вдовиченко А. В. Роль органічного сільського господарства в системі природо господарювання. *Агросвіт*. 2017. № 15-16. С. 30-35.

8. Вовченко В. С., Бобловський О. Ю. Проблеми розвитку органічного землеробства в Україні. *Вісник студентського наукового товариства*. 2020. Вип. 1. С. 143-145. URL : <http://dspace.khntusg.com.ua/handle/123456789/11892> (дата звернення: 21.01.2021).

9. Вожик Ю. "Три кити" органічного землеробства. *Пропозиція*. 2018. № 11. С. 82-89.

10. Гаврилюк Ю. В. Рекомендації застосування органічного землеробства в умовах Степової зони України. Луганськ, 2019. 33 с. URL : https://www.sgpinfo.org.ua/sites/default/files/pdf/ilovepdf_merged.pdf (дата звернення: 26.01.2021).

11. Голян В. А., Заставний Ю. Б Фінансово-економічна підтримка сільського господарства: специфіка органічних виробництв. *Агросвіт*. 2020. № 4. С. 27–34.

У статті розкриваються сутнісні ознаки фінансово-економічної підтримки сільського господарства в умовах поглиблення децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування. Встановлено, що фінансово-економічна підтримка сільськогосподарського виробництва має поєднувати як фінансові інструменти, так і методи організаційного та консультативного забезпечення процесів розвитку суб'єктів аграрного підприємництва,

що дасть можливість більш ефективно використати ресурси публічних фінансових фондів для розширеного відтворення ресурсно-виробничого потенціалу сільського господарства.

12. Гузь М. М. До методики оцінки ефективності органічного землеробства. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2016. Вип. 249. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. С. 145-158. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnu_econ_2016_249_18 (дата звернення: 21.01.2021).

13. Гузь М. М., Собченко Т. С. Органічне землеробство: проблеми та орієнтири розвитку в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 6(1). С. 196-199. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_6\(1\)__47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_6(1)__47) (дата звернення: 21.01.2021).

14. До проблеми органічного землеробства / В. В.Адамчук та ін. *Екологічні науки*. 2019. № 2. С. 72-88. URL : <http://www.ecoj.dea.kiev.ua/archives/2019/2/14.pdf> (дата звернення: 21.01.2021).

15. Екологізація землеробства як перший крок до органічного виробництва рослинницької продукції / В. М. Писаренко та ін. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2020. № 3. С. 109-117. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDAA_2020_3_14 (дата звернення: 21.01.2021).

16. Загальні правила ведення органічного виробництва. *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 4. С. 9-14.

Запропоновані теоретичні принципи організації агрокомплексу дадуть змогу на всіх етапах вироблення

сільськогосподарської продукції повністю забезпечити її екологічність, замкненість циклів усього виробництва, ресурсозбереження, здійснення моніторингу на всіх етапах виробництва та контроль продукції, а також сприятимуть розвитку енергетичної незалежності агрокомплексу та всіх його компонентів від зовнішніх факторів.

17. Карунський О. Й., Воєцька О. Є., Гарбаджі К. С. Розвиток органічного напрямку сільського господарства у світі та його стан в Україні. *Зернові продукти і комбікорми*. 2018. Т. 18. № 3. С. 29-33.

18. Кириленко І. Г., Милованов Є. В. Наукове забезпечення розвитку органічного агровиробництва. *Економіка АПК*. 2019. № 3. С. 27-41.

19. Коваленко Т. О. Основи органічного виробництв: на що звернути увагу? URL : <https://www.growhow.in.ua/osnovy-organichnogo-vyrobnytstva-na-shho-zvernuty-uvalu/> (дата звернення: 26.01.2021).

20. Козловцева В. А. Формування сучасного концепту впровадження екологічно чистого виробництва в агропромисловій сфері України. *Агросвіт*. 2018. № 12. С. 88-96.

Встановлено, що основною передумовою екологічно чистого виробництва в агропромисловій сфері України є екологічно орієнтоване сільськогосподарське виробництво, побудоване на впровадженні систем ґрунтозахисного та органічного землеробства, забезпеченні балансу застосування органічних та мінеральних добрив, пестицидів і гербіцидів, формуванні системи субстратів поглинання шкідливих речовин, екологічному реінжинірингу використання забруднених радіонуклідами ґрунтів та використанні сидератних добрив.

21. Кузняк Б. Я. Органічне виробництво - основа здоров'я людей і природи. *Економіка України*. 2018. № 7. С. 76-83.
22. Кучерук М. Д., Білик Р. І. Без тваринництва немає рослинництва. Органічне виробництво - цілісна взаємопов'язана система господарювання. *Тваринництво сьогодні*. 2019. № 4. С. 4-11.
23. Левицький Я. Органічне землеробство: українські реалії та перспективи. *Пропозиція*. 2017. № 5. С. 32-34.
24. Матвієнко О. Органічне землеробство: економіка та екологія. *Садівництво і Виноградарство. Технології та інновації*. 2020. № 1. С. 42-44.
25. Милованов Є. В. Науково-освітні аспекти розвитку органічного виробництва. *Агросвіт*. 2018. № 15-16. С. 32-45.

Проведено аналіз світового досвіду науково-освітньої підтримки розвитку органічного виробництва та ринку з метою постійного розвитку органічної сфери. Проаналізовано процес започаткування системи органічної освіти та науки в Україні. Досліджено діяльність українських вищих та середньо-спеціальних освітніх закладів у напрямках впровадження навчальних і дослідницьких програм з органічного виробництва. Зазначено, що прийняття органічних практик є доволі інертним процесом у вітчизняних наукових та освітніх закладах, але значна кількість вітчизняних вишів вже запровадили декілька навчальних дисциплін з органічного сільського господарства. Визначено необхідність постійного розвитку навчальних та дослідних програм з метою більш якісного забезпечення підвищення органічного потенціалу України.

26. Милованов Є. В. Правові засади регулювання органічного виробництва в країнах ЄС. *Економіка АПК*. 2018. № 5. С. 117-125.

27. Мінькова О. Г., Калініченко А. В., Галич О. А. Тенденції розвитку органічного агровиробництва в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 1. С. 76-82.

У статті відмічено, що обсяги впровадження та ступінь ефективності органічного землеробства мають чітко виражений локальний характер й значною мірою залежать від місцевих умов і традицій. Останніми роками спостерігається стійка тенденція до отримання органічної продукції за рахунок середніх та малих господарств.

28. Мінькова О. Г., Сакало В. М., Горб О. О. Маркування та сертифікація органічної продукції. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 2. С. 126-135.

У статті наведено основні моделі управління в органічному секторі економіки, зокрема, наголошено на відсутності національного органу з акредитації, що ускладнює державне врегулювання, контроль та моніторинг органічного сільського господарства в Україні. Зазначено, що для вирішення питання захисту органічного продукту вкрай важливим є прийняття державного логотипу та створення відповідного реєстру, які мають зміцнити правове поле діяльності аграрних підприємств.

29. Органичне виробництво - прийнято новий закон України. *Пасіка*. 2018. № 9. С. 4-6.

30. Орехівський В. Д. Еволюція концептуальних підходів у дослідженні понятійно-змістового тракту-

вання сутності органічного землеробства. *Грані*. 2018. Т. 21. № 5. С. 90-96. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2018_21_5_12 (дата звернення: 21.01.2021).

31. Орехівський В. Д. Зародження знань про елементи органічного землеробства в Україні. *Історія науки і техніки*. 2018. Вип. 11. С. 204-213. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ictnt_2018_11_24 (дата звернення: 21.01.2021).

32. Орехівський В. Д. Особливості державної політики щодо розвитку наукових основ органічного землеробства в Україні на початку XXI століття. *Молодий вчений*. 2018. № 4(1). С. 14-17. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4\(1\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_4(1)_6) (дата звернення: 21.01.2021).

33. Панкеев С. П. Сучасні питання підвищення ефективності органічного землеробства у конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник*. 2019. Вип. 106. Сер. : Сільськогосподарські науки. С. 191-195.

34. Перехід від традиційної до екобезпечної органічної системи землеробства в умовах змін клімату: виклики та шляхи вирішення / Л. І. Моклячук та ін. *Збалансоване природокристування*. 2020. № 2. URL : <http://journals.uran.ua/bnusing/article/view/208819> (дата звернення: 26.01.2021).

35. Писаренко В. М., Писаренко П. В. Органічне землеробство - землеробство XXI століття. *Захист і карантин рослин*. 2018. Вип. 64. С. 134-142. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zikr_2018_64_21 (дата звернення: 21.01.2021).

36. Писаренко В. М., Писаренко П. В., Пономаренко С. В., Шаповал В. Ф. Органічне землеробство для приватного сектора : наук.-практ. вид. Полтава : Громадська

спілка "Полтавське товариство сільського господарства". 2014. 135 с. URL : <https://www.twirpx.com/file/3297327/> (дата звернення: 21.01.2021).

До книги увійшли матеріали з вирощування плодово-овочевих культур і ягідників без використання агрохімікатів на дачних і присадибних ділянках на основі використання організаційно-господарських методів, органічних добрив та мікробіологічних препаратів. Викладено досвід приготування настоїв і відварів для захисту рослин від шкідників і хвороб. Узагальнено використання окремих продуктів харчування, що сприяють зменшенню негативного впливу шкідливих речовин на здоров'я людини. Практичні рекомендації розраховані на широке коло читачів, яких цікавлять питання вирощування екологічно безпечної продукції та здорового харчування.

37. Плотников В. О. Органічне землеробство – шлях у майбутнє. Сучасні проблеми землеробської механіки : матеріали XXI Міжнародної наук. конф. Харків , 17-18 жовт. 2020 р. / М-во освіти і науки України ; Національна академія аграрних наук України ; Харк. нац. техн. ун-т сільського господарства імені Петра Василенка. Харків : ХНТУСГ, 2020. С. 354 . URL : http://stlnau.in.ua/metodychna/samoosvita/item/2020/trvark_201018.pdf#page=356 / (дата звернення: 21.01.2021).

38. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції : Закон України від 10.07.2018 р. № 2496-VIII ; станом на 03.07.2019 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text> (дата звернення: 26.01.2021).

39. Романенко Т. Б. Екологізація

сільськогосподарського землекористування як шлях до ефективного органічного землеробства. *Агросвіт*. 2017. № 14. С. 45-49. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2017_14_10 (дата звернення: 21.01.2021).

40. Сенишин О. С., Кундицький О. О. Оцінка перспектив розвитку органічного землеробства в Україні на основі SWOT-аналізу. *Вісник Одеського національного університету*. 2018. Т. 23. Вип. 4. Сер. : Економіка. С. 50-56. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vopu_econ_2018_23_4_12 (дата звернення: 21.01.2021).

41. Терещенко В. К., Милованов Є. В. Розвиток органічного сільського господарства як фактор прискорення екологізації агровиробництва. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 10. С. 75-83.

42. Тітенко З. М., Степасюк Л. М. Тенденції розвитку органічного землеробства в Україні в контексті забезпечення продовольчої безпеки країни. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2017. № 9. С. 86-90. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2017_9_19 (дата звернення: 21.01.2021).

43. Ходаківська О. Органічне виробництво: світові тенденції та українські реалії. *Землевпорядний вісник*. 2017. № 8. С. 22-27.

44. Чудовська В. А. Інноваційно-інвестиційні аспекти державного регулювання розвитку екобезпечного землеробства. *Агросвіт*. 2018. № 15-16. С. 46-51.

Виявлено та обґрунтовано інноваційно-інвестиційні аспекти державного регулювання розвитку екобезпечного землеробства в аграрному секторі економіки країни. Визначено джерела фінансування, спрямовані на стиму-

лювання розвитку екобезпечного землеробства. Запропоновано основні заходи активізації інвестиційної діяльності в напрямі забезпечення розвитку екобезпечного землеробства. Встановлено, що державні механізми сучасної аграрної політики мають спрямовуватись на всебічну підтримку інноваційних сільськогосподарських організацій в їх зусиллях щодо забезпечення розвитку екобезпечного землеробства ринковими методами; вдосконалення і впорядкування правової бази; розвиток нових форм взаємодії наукових організацій та агропідприємств з метою створення і впровадження інновацій тощо.

45. Шкуратов О. І., Чудовська В. А., Вдовиченко А. В. Органічне сільське господарство: еколого-економічні імперативи розвитку : моногр. — Київ : ТОВ ДІ, 2015. 248 с. URL : <https://www.twirpx.com/file/2091332/> (дата звернення: 21.01.2021).

46. Шпак Г. М. Прикладні аспекти геоуправління в органічному землеробстві. *Збалансоване природокористування*. 2019. № 2. С. 33-40. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2019_2_6(дата звернення: 21.01.2021).

47. Щербюк Т. В., Білецька Г. А. Сучасний стан і переваги розвитку органічного землеробства в Україні. *Проблеми екології та еволюції екосистем в умовах трансформованого середовища* : зб. матеріалів наук. пр. II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернігів, 11-12 жовт. 2018 р. Чернігів, 2018. С. 299—303. URL : https://www.researchgate.net/profile/Diana_Yuzyk/publication/331096505_Topicni_ta_fabricni_zv'azki_gorihvistki_z_vicajnoi_Phoenicurus_phoenicurus_L_v_umovah_seredno_transformovanih_teritorij_Getmanskogo_NPP/links/5c6565f092851c48a9d3b4f8/Topicni-ta-fabricni-zvazki-gorihvistki-zvicajnoi-Phoenicurus-phoenicurus-L-v

umovah-seredno-transformovanih-teritorij-Getmanskogo-NPP.pdf#page=299 (дата звернення: 26.01.2021).

48. Якубовський Д. С. Розвиток органічного виробництва в Україні. *Сучасні проблеми землеробської механіки* : матеріали XXI Міжнародної наукової конференції. Харків , 17-18 жовт. 2020 р. / М-во освіти і науки України ; Національна академія аграрних наук України ; Харк. нац. техн. ун-т сільського господарства імені Петра Василенка. Харків : ХНТУСГ, 2020. С. 352. URL : http://stlnau.in.ua/metodychna/samoosvita/item/2020/tpvark_201018.pdf#page=356 / (дата звернення: 21.01.2021).

49. Fraczak K. Organic Farming in Proposed Future European Regulation-a Way to Develop or to Impede the Sector = Спільна сільськогосподарська політика 2014-2020 - спосіб збільшення органічного землеробства. *Вісник Академії правових наук України*. 2016. № 3. С. 92-97.

Розглянуто основні напрями спільної сільськогосподарської політики ЄС на 2014-2020 рр. щодо збільшення органічного землеробства.

Родючість ґрунту

50. Августиневич М. Деструкція стерні як елемент управління родючістю ґрунтів. *Пропозиція*. 2020. № 9. С. 58-60.

51. Агроекологічні основи поліпшення родючості ґрунтів для сталого функціонування агроecosystem, виробництва екологічно чистої продукції та охорони довкілля в сучасному землеробстві / І. Шувар та ін. *Актуальні проблеми підвищення родючості ґрунтів агрохімічних засобів в агрофітоценозах за*

застосування : міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присвяч. міжнар. Дню агрохіміка, м. Дубляни, 7 черв. 2017 р. — 9 черв. 2019 р. Львів, 2017. С. 255—264. URL : http://www.lnau.edu.ua/lnau/attachments/4418_Матеріали_конференції_2017.pdf#page=255 (дата звернення: 22.01.2021).

52. Алексеев О. О. Механізм відтворення і збереження ґрунтів у системі органічного землеробства. *Екологія та охорона навколишнього середовища*. 2020. № 18. С. 184—197. URL : <http://repository.vsau.org/getfile.php/27467.pdf> (дата звернення: 26.01.2021).

53. Березюк Л., Наглюк О., Вахняк В. Технологічне та екологічне обґрунтування використання індичого посліду в якості місцевих органічних добрив. *Сучасний рух науки* : тези доп. XI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Дніпро, 8–9 жовт. 2020 р. Дніпро, 2020. URL : <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9843/1/24112020.pdf#page=56> (дата звернення: 22.01.2021).

54. Бойко П., Коваленко Н. Як правильно вибрати та використати сидерат. *Пропозиція*. 2017. № 1. С. 104–106.

55. Болоховська А. Деструктори та ефективність їх використання. *Техніка і технології АПК*. 2017. № 8. С. 22–24.

56. Василенко М. Г. Органо-мінеральні добрива і регулятори росту рослин в органічному землеробстві. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 2. С. 11–18.

57. Вожик Ю. Г. Шляхи вирішення проблеми

компенсації виносу сільськогосподарськими рослинами поживних речовин з ґрунту в органічному землеробстві *Механізація та електрифікація сільського господарства*. 2018. Вип. 7. С. 194-202. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/mesg_2018_7_27 (дата звернення: 21.01.2021).

58. Волкогон В. В., Пиріг О. В., Британ Т. Ю. Спрямованість ґрунтово-мікробіологічних процесів за впливу органічних і мінеральних добрив. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 6. С. 5-11. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaan_2018_6_3 (дата звернення: 21.01.2021).

59. Гончаров А. "Органический" NO-TILL. *Агроиндустрия*. 2018. № 3. С. 64-75.

60. Гончаров А. Вторая жизнь отработанного субстрата. *Агроиндустрия*. 2018. № 4. С. 32-38.

Отходы, образующиеся при промышленном выращивании грибов используются как органическое удобрение в растениеводстве.

61. Горова А. І., Скворцова Т. В., Лисицька С. М. Відновлення гумусного стану та природної родючості деградованих чорноземів за допомогою вермикомпосту як органічного добрива. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2016. № 4. С. 23-28. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vddau_2016_4_7 (дата звернення: 21.01.2021).

62. Григорів Я. "Сівозмін!" - вимагають наші поля. У пошуках оптимального чергування. *Зерно*. 2018. № 4. С. 104-110.

63. Дегодюк Е. Сидерація - це культура землеробства. *The Ukrainian Farmer*. 2017. № 10. С. 18-19.

64. Дегодюк Е., Дегодюк С., Боднар Ю. Удобрення з максимальним залученням відновлюваних ресурсів. *Аграрний тиждень. Україна*. 2017. № 8-9. С. 48-50.

65. Жолобецький Г. Ні краплі пестицидів, ні грама "мінералки": а прибутки подвійні ... *Пропозиція*. 2017. № 10. С.72-75.

Використання органічних добрив для поліпшення ґрунту та врожайності рослин.

66. Жолобецький Г. Органічні "вершки", або... Супер-приправа для посівів. *Пропозиція*. 2016. № 12. С. 151-154.

Тваринний гній як органічне добриво.

67. Коваленко А. М., Новохижній М. В., Тимошенко Г. З., Сергеєва Ю. О. Особливості застосування деструкторів стерні в умовах степової зони. *Вісник аграрної науки*. 2020. № 2. С. 44-51.

68. Копитко П. Г. Особливості застосування сидератів у плодкових насадженнях. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. 2016. № 1. С. 37-42. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vumnc_2016_1_11 (дата звернення: 21.01.2021).

69. Копитко П. Правила для сидератів. *Садівництво по-українськи*. 2018. № 6. С. 68-73.

Використання зелених добрив у плодкових насадженнях для підвищення у ґрунті уміст гумусових речовин.

70. Кравцов Д. Гуміреактор - джерело органічних добрив. *Агроіндустрія*. 2017. № 11. С. 82-85.

Гуміреактор - винахід українського агронома для отримання високоякісного рідкого органічного добрива - гумісток.

71. Кучерук М. Д., Білик Р. І. Без тваринництва немає рослинництва. Органічне виробництво - цілісна взаємопов'язана система господарювання *Тваринництво сьогодні*. 2019. № 4. С. 4-11.

72. Кучерук М. Якщо гній, то органічний! *Агроіндустрія*. 2019. № 3. С. 28-31.

Тваринний гній як органічне добриво.

73. Літвінов Д. В., Кальчун Т. Р., Гордієнко Т. І. Короткоротаційні зернові сівозміни в органічному землеробстві. *Збірник наукових праць Національного наукового центру "Інститут землеробства НААН"*. 2016. Вип. 1. С. 16-26. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpzeml_2016_1_4 (дата звернення: 21.01.2021).

74. Мельник С. І., Новічков О. В., Полупан В. М., Левенко М. Г. Підвищення ефективності внесення органічних добрив. *Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2017. № 6. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nd_2017_6_10 (дата звернення: 21.01.2021).

75. Михно М. Покривні культури. *Плантатор*. 2018. № 6. С. 12-14.

Сидерати покращують структуру ґрунту, підвищують його повітро- та вологоємність, захищають ґрунт від водної та вітрової ерозії.

76. Мінералов О., Пінчук В., Тертична О. Добрива з побічної продукції. *Аграрний тиждень. Україна*. 2017. № 1-2. С. 94-95.

77. Мозговський О., Куц О. Удобрення з одночасним покращенням ґрунту. *Плантатор*. 2019. № 3. С. 24-25.

78. Моклячук Л. І., Городиська І. М., Ліщук А. М. Природоохоронні технології відновлення деградованих ґрунтів у органічному землеробстві. *Агроекологічний журнал*. 2017. № 2. С. 134-141.

79. Найденова О. Солома для чернозема: плюсы и минусы. *Зерно*. 2016. № 8. С. 100-105.

Влияние длительного применения органической системы земледелия на микроорганизмы чернозема в зерно-кормовых севооборотах.

80. Нілова Н., Новохацький М., Болоховська В., Рос-тоцький О. Біодеструктор стерні - ефективний засіб регулювання розкладанням поживних решток. *Техніка і технології АПК*. 2016. № 11. С. 33-35.

81. Орехівський В. Тенденції розвитку вермикультури – одного з основних напрямів органічного землеробства в Україні. *Емінак*. 2018. № 1(3). С. 150-155. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/eminak_2018_1\(3\)__25](http://nbuv.gov.ua/UJRN/eminak_2018_1(3)__25) (дата звернення: 21.01.2021).

82. Панюра Я., Рибак С., Боруцька Ю. У контексті сучасного розвитку агросфери. *Аграрний тиждень. Україна*. 2019. № 11-12. С. 40-42.

В цій статті йдеться про використання мінеральних, органічних і зелених добрив у класичному чи органічному землеробстві.

83. Порозинський Д. Деструктори та ефективність їх використання. *Агроном*. 2020. № 3. С. 36-39.

84. Приоритетные сидераты *Зерно*. 2017. № 1. С. 66-68.

85. Ревка Т. О., Бригас О. П. Зміни агрохімічних властивостей ґрунту під впливом гнойових компостів і біологічно активних препаратів. *Збалансоване природо-*

користування. 2016. № 3. С. 38-42. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2016_3_7 (дата звернення: 21.01.2021).

86. Резник С. Органическое вещество почвы. *Овощеводство*. 2017. № 1. С. 47-49.

87. Романенко Т. Б. Екологізація сільськогосподарського землекористування як шлях до ефективного органічного землеробства. *Агросвіт*. 2017. № 14. С. 45-49.

88. Романенко Т. Б., Корнілова Н. А., Мінералов О. І., Никифоруk О. В. Аналіз ефективності застосування органічних добрив з пташиного посліду для сільськогосподарських рослин. *Збалансоване природокористування*. 2016. № 3. С. 67-73. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2016_3_13 (дата звернення: 21.01.2021).

89. Сенчук М. Обґрунтування методики визначення норми внесення органічних та мінеральних добрив для системи органічного землеробства. *Техніка і технології АПК*. 2017. № 1. С. 34-38.

90. Склад Р. В., Денисенко Д. А. Особливості використання гною на органічні добрива. *VIII всеукраїнська науково-технічна конференція магістрантів і студентів тдату* : матеріали VII всеукр. наук.-техн. конф., м. Мелітополь, 1–18 листоп. 2020 р. Мелітополь, 2020. С. 251—253. URL : <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/12629> (дата звернення: 21.01.2021).

91. Скрильник Є. В., Кугова А. М., Гетманенко В. А., Цигічко Г. О. Отримання органічного добрива з

відновлюваної рослинної сировини. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 8. С. 5-10.

92. Тертична О., Рябуха Г., Бутурлим Д. Еколого-економічні особливості органічного землеробства України та ЄС. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 1. С. 82-90. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/prpeu_2020_1_10 (дата звернення: 21.01.2021).

У статті визначено важливість органічного землеробства у вирішенні питань збереження та відтворення родючості ґрунтів. Виокремлено ключові принципи органічного землеробства, такі як мінімізація обробітку ґрунту, проектування структури посівів, використання добрив рослинного та тваринного походження, практичний досвід сільськогосподарських підприємств ЄС. Проаналізовано еколого-економічні показники ефективності виробництва органічної продукції: екологоємність, ресурсоємність, енергомісткість врожаю, ефективність внесення органічних добрив. Виявлено пріоритетність та перспективи розвитку органічного землеробства в Україні.

93. Ткаліч Ю. Вбиває не соняшник, а безгосподарність. *Зерно*. 2017. № 3. С. 28-30.

Про виснаження ґрунтів та підвищення їхньої родючості.

94. Улько Є. М. Управління проектом із переробки курячого посліду на якісний торфопослідний компост та забезпечення меліоративної дії з відтворення родючості ґрунтів. *Агросвіт*. 2018. № 17. С. 26-35.

Метою статті є необхідність дослідити та обґрунтувати доцільність розробки та управління проектом із переробки курячого посліду на якісний торфопослідний компост для забезпечення меліоративної дії з відтворення родючості ґрунтів.

95. Філатов С., Гуменецький В. Варто мати сидерати: поліпшення структури ґрунту в доступний спосіб. *Зерно*. 2018. № 9. С. 92-97.

96. Формування родючості ґрунту в умовах органічного землеробства / В. М. Писаренко та ін. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2019. № 3. С. 85-91. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDAA_2019_3_13 (дата звернення: 21.01.2021).

97. Ходаківська О. В., Корчинська С. Г. Ефективність застосування мінеральних і органічних добрив у сільському господарстві. *Економіка АПК*. 2016. № 4. С. 21-27. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_4_5 (дата звернення: 21.01.2021).

98. Цвей Я. П., Власенко В. С. Динаміка родючості чорнозему типового глибокого залежно від системи удобрення і ланки сівоzmініюю. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 11. С. 14-21.

99. Чайка Т. О. Роль мінімального обробітку ґрунту в органічному землеробстві. *Інженерія природокористування*. 2018. № 2. С. 37-44. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Iprk_2018_2_8 (дата звернення: 21.01.2021).

У статті обґрунтовано актуальність і доцільність здійснення мінімального обробітку ґрунту з метою підвищення його родючості та зменшенню негативного впливу на природне навколишнє середовище. Визначено головні переваги та недоліки обробітку ґрунту плугом. Наведено міжнародний досвід практичного застосування мінімального обробітку ґрунту в органічному землеробстві, що свідчить про його ефективність після четвертого року використання: врожайність зростає на 11 %, прошарок гумусу в ґрунтах збільшується на 10 %, збереження при-

близно 13 тонн вуглекислого газу на один гектар. Цей метод обробітку ґрунту орієнтований на перспективу та довгострокову стратегію розвитку, потребує гнучкості в заходах щодо обробітку ґрунту і засобах механізації: контроль за бур'янами, хворобами та шкідниками, використання сівозміни і сидератів. Детально проаналізовано технічні засоби для ведення мінімального обробітку ґрунту в умовах органічного землеробства: принцип дії, переваги та недоліки.

100. Чмель О. П., Круподеря Ю. О., Бондар І. М. Сидерація як альтернатива органічним добривам і засіб збільшення продуктивності агроценозів. *Вісник ХНАУ*. 2019. № 2. Сер. : Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво і зберігання. С. 35-44. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhнау_roslyn_2019_2_6 (дата звернення: 21.01.2021).

101. Шайтан В. А. Модель оптимізації севооборота с учетом баланса питательных веществ почвы. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. Вип.86. – С. 192-199.

102. Шарий Г. І., Тимошевський В. В., Максименко О. А. Охорона ґрунтів: екологічна рента як стимул органічного землеробства. *Економіка АПК*. 2019. № 10. С. 26-33.

103. Шевчук М. Й., Бортнік Т. П. Гумінові препарати – складова органічного землеробства. URL : <https://dspace.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/224/76.pdf?sequence=1> (дата звернення: 21.01.2021).

104. Шкурко Т. П. Органічне землеробство за розвинутого тваринництва. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 1. С. 24-28.

105. Юркевич Є. О., Соколов К. К. Зміна продуктивності короткоротаційної сівозміни під впливом обробітку ґрунту та застосування біодеструкторів в органічному землеробстві Степу України. *Аграрний вісник Причорномор'я*.. 2018. Вип.88. Сер. : Сільськогосподарські науки. С. 141-152.

Особливості вирощування органічних сільськогосподарських культур

106. Чайка Т. О., Яснолоб І. О., Лотиш І. І. Особливості технології вирощування органічної продукції. *Поєднання науки, освіти, практичного виробництва і справедливого продажу якісної органічної продукції* : матеріали Х міжнар. наук.-практ. конф. 12 вересня 2019 року, м. Чабани) / за ред. д-ра с.-г. наук В.Ф. Камінського. Вінниця : ТОВ «Твори», 2019. С. 303-306. URL : http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8198/1/Поєднання%20науки_07-07-20.pdf (дата звернення: 26.01.2021).

107. Шкарівська Л. І., Давидюк Г. В. Особливості підбору сортів рослин у органічному землеробстві. *Генетика і селекція в сучасному агрокомплексі* : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Умань, 26 черв. 2019 р. Умань, 2019. С. 144—147. URL : https://genetics.udau.edu.ua/assets/files/06.2020-naukovi-vidannya/genetika_26.06.19.pdf#page=144 (дата звернення: 26.01.2021).

Зернові

108. Албул С. І. Вплив мінімізації основного обробітку ґрунту під кукурудзу на її продуктивність в органічному землеробстві Південного Степу України.

Аграрний вісник Причорномор'я. 2018. Вип. 87. С. 13-21.

109. Городецька О. О., Городецький О. С Передумови запровадження органічної технології вирощування пшениці озимої. *Агробіологія*. 2017. №1(131). С.42-48. URL : <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/671> (дата звернення: 26.01.2021).

110. Грищенко Р. Є., Любич О. Г., Глієва О. В., Мазуренко Т. В. Ефективність бактеризації насіння круп'яних культур в органічному землеробстві. *Збірник наукових праць Національного наукового центру "Інститут землеробства НААН"*. 2016. Вип. 3-4. С. 82-93. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpzeml_2016_3-4_10 (дата звернення: 21.01.2021).

111. Грищенко Р., Любич О. Вирощування органічної гречки. *Пропозиція*. 2017. № 1. С. 96-98. URL : <https://propozitsiya.com/ua/viroshchuvannya-organichnoyi-grechki> (дата звернення: 26.01.2021).

112. Єсель Г. В., Коваленко Г. В., Лупеха І. М. Особливості формування ефективності виробництва зерна кукурудзи при вирощуванні в органічній системі землеробства. *Збірник наукових праць Національного наукового центру "Інститут землеробства НААН"*. 2016. Вип. 3-4. С. 35-44. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpzeml_2016_3-4_6 (дата звернення: 21.01.2021).

113. Лапчинський В. В. Пшениця спельта в органічній сівозміні. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. 2018. № 18. С. 59-64. URL : <https://www.researchgate.net/publication> -

tion/333209448_Psenica_spelta_v_organicnij_sivozmini (дата звернення: 26.01.2021).

114. Луцько Г. Вирощування сорго за органічними технологіями. *Пропозиція*. 2019. № 3. С. 64-65.

115. Писаренко В. Екологізація ярих. *The Ukrainian Farmer*. 2016. № 4. С. 34-37.

Вирощування основних ярих культур під час переходу до органічного землеробства.

116. Пшиченко О. І. Формування продуктивності ячменю ярого в умовах органічного землеробства. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 199. С. 314-319. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2019_199_39 (дата звернення: 21.01.2021).

117. Рекомендації щодо вирощування органічного соняшнику *Агроном*. 2017. № 4. С. 108-115.

118. Романьков Е., Дудкіна О., Косолап М. Соняшник і три "мушкетери". Технологія No-till: уроки "Агро-Союзу". *Зерно*. 2020. № 5. С. 40-42.

119. Стан та виробництво органічної продукції в Україні. Вирощування гречки за застосування біопрепаратів / Л. В. Малинка та ін. *Агробіологія*. 2020. № 2. С. 90-95. URL : http://lib.udau.edu.ua/bitstream/123456789/7601/1/agrobiology_2_2020.pdf#page=90 (дата звернення: 26.01.2021).

120. Тригуб О. В., Заїка Є. В., Каражбей П. П. Тетраплоїдна гречка як сидеральна культура в органічному землеробстві. *Землеробство*. 2018. Вип. 1.

С. 51-54. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zemlerobstvo_2018_1_11 (дата звернення: 21.01.2021).

121. Юркевич Є. О., Албул С. І. Формування асиміляційної поверхні кукурудзи залежно від способів зяблевого обробітку ґрунту і застосування білдеструкторів в органічному землеробстві Південного Степу України. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. Вип.84-2. С. 6-14.

122. Юркевич Є. О., Щетінікова Л. А. Вплив різних систем основного обробітку ґрунту та застосування біодеструкторів соломи на продуктивність пшениці озимої у короткоротаційній сівозміні. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2018. Вип.88. Сер. : Сільськогосподарські науки. С. 133-141.

Бобові

123. Беров Є. Д. Вплив обробітку ґрунту та попередників на водоспоживання гороху в органічному землеробстві. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2018. Вип.87. С. 35-43.

124. Органічні бобові: три причини їх сіяти / А. Склярченко та ін. URL : <https://agravery.com/uk/posts/show/organichni-bobovi-tri-pricini-ih-siati> (дата звернення: 26.01.2021).

125. Плаксюк Л. Б., Городиська І. М., Тарасенко О. В. Адаптивний потенціал сортів сої в умовах перехідного періоду до органічного. *Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2018. № 3. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nd_2018_3_14 (дата звернення: 21.01.2021).

126. Грабовський М. Б., Німенко С. С. Перспективи вирощування сої за органічного виробництва. *Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту. Інноваційні технології в агрономії, агрохімії та екології. Землеустрій та кадастри у сучасних умовах: проблеми та вирішення* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Біла Церква, 31 жовтня 2019 року. Біла Церква, 2019. С. 8-10. URL : https://science.btsau.edu.ua/sites/default/files/tez_y_m_a_ter_konf_innovac_tehno_l_agronom_zemleustriu.pdf#page=8 (дата звернення: 26.01.2021).

127. Єсель Г. В., Коваленко Г. В., Лупеха І. М. Практичні аспекти формування ефективності виробництва зерна сої за органічної системи землеробства. *Молодий вчений* 2016. № 12.1. С. 730-733. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12 (дата звернення: 21.01.2021).

128. Городиська І. М., Плаксюк Л. Б., Чуб А. О. Використання біопрепаратів за умов органічного виробництва сої. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 9. С. 73-78.

129. Юркевич Є. О., Шишков І. Д., Берев Є. Д. Урожайність зерна гороху та його якість в залежності від способів зяблевого обробітку ґрунту та застосування білдеструкторів в органічному землеробстві. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2017. Вип.84-2. С. 14-24.

130. Комок М. У форматі хімічного табу: ораганічна соя: як боротися зі шкідниками? *Зерно*. 2018. № 10. С. 148-149.

Овочівництво

131. Беневьят Л. Постулаты органического овощеводства. Методы переработки продукции, запрещенные в органическом овощеводстве. *Овощеводство*. 2018. № 2. С. 63-65.

132. Біологічна трансформація азоту в агроценозах картоплі та продуктивність культури за органічного землеробства / В. В. Волкогон та ін. *Сільськогосподарська мікробіологія*. 2016. Вип. 24. С. 3-8. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/smik_2016_24_3 (дата звернення: 21.01.2021).

133. Віганов О. Органічні овочі. *Плантатор*. 2017. № 4. С. 20-22.

В органічному землеробстві ґрунт має бути покритим рослинністю або рослинними рештками максимально тривалий час.

134. Книш В., Осипенко С. Органічна технологія вирощування кавуна. *Овощеводство*. 2017. № 4. С. 50-53.

135. Непорожна Є. Новий напрям органічного овочівництва. *Овочівництво*. 2019. № 1. С. 136-138.

136. Органічний ріпак / Х. Дірауер та ін. URL : https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/81/FiBL001_Organic_Rape_%20-%20Daria%20Reisch.pdf?sequence=1 (дата звернення: 26.01.2021).

137. Пісковий М. Б., Пилипченко А. В. Особливості розвитку біоти ґрунту в посівах конопель за технологіями органічного землеробства та її вплив на продуктивність. *Вісник Полтавської державної аграрної академії*. 2019. № 3. С. 35-42. URL : <http://>

nbuv.gov.ua/UJRN/VPDAA_2019_3_6 (дата звернення: 21.01.2021).

138. Слепцов Ю. Органічне виробництво столових буряків. *Плантатор*. 2018. № 6. С. 54-56.

139. Слепцов Ю. Органічні томати. *Плантатор*. 2018. № 5. С. 23-25.

140. Ткаленко Г., Шевчук І., Виродов О. Основи органічного овочівництва. *Плантатор*. 2018. № 6. С. 16-17.

Садівництво

141. Власов В. В., Ковальова І. А., Штірбу А. В., Олефір О. В. Органічне виноградарство. Садівництво і Виноградарство. *Технології та інновації*. 2020. № 3. С. 56-61.

142. Кузняк Б. Я. Органічне виробництво - основа здоров'я людей і природи *Економіка України*. 2018. № 7. С. 76-83. 2020. № 3. С. 56-61.

143. Власов В., Мулюкіна Н., Булаєва Ю. Переваги органіки. *Садівництво по-українські*. 2018. № 4. С. 58-59.

Органічне виноградарство.

144. Волошина В. Яблуня: на органічний лад. Садівництво по-українські. 2020. № 2. С. 74-76.

145. Герасько Т. В., Вельчева Л. Г., Іванова І. Є. Вплив системи утримання ґрунту в органічному саду на показники якості плодів черешні. Таврійський науковий вісник. 2019. Вип. 106. Сер. : Сільськогосподарські нау-

ки. С. 15-20.

За умов задерніння плоди черешні істотно не відрізнялися як за масою, так і за відсотковим співвідношення маси камінця до загальної маси плоду порівняно з контрольним варіантом (чистий пар). Задерніння сприяло отриманню плодів з більш високим вмістом біологічно активних сполук, що підвищує їх споживчу якість. Сорт Ділема більш перспективний щодо впровадження органічної технології через істотно більшу масу плодів та вміст антоціанів у плодах порівняно з сортом Валерій Чкалов.

146. Герасько Т. В., Вельчева Л. Г., Нежнова Н. Г. Ураження кучерявістю листків персика за органічної технології вирощування в умовах Південного Степу України. *Таврійський науковий вісник*. 2017. Вип. 98. Сер. : Сільськогосподарські науки. С. 46-50.
Голоцван О. Суниця органічна. *Овочівництво*. 2018. № 6. С. 58-61.

147. Куцина Т. Т. Перспективи вирощування органічної малини в Україні. *Студентський вісник НУВГП*. 2019. Вип. 1(11). С. 44-47. URL : <http://er3.nuwm.edu.ua/15739/> (дата звернення: 26.01.2021).

148. Лановенко В. Органічне садівництво: яких уроків не вистачає Україні. *Садівництво і Виноградарство. Технології та інновації*. 2019. № 3. С. 44-46.

149. Лановенко В. Особливості органічного саду: вибір ділянки, закладання та догляд. *Садоводство и виноградарство. Технології и інновації*. 2016. № 2. С. 56-57.

150. Лановено В. Органическое садоводство: каких уроков не хватает Украине. URL : https://sadco.com.ua/ru/stock/stati_lanovenko_2/ (дата звернення: 26.01.2021).

151. Луцько А. Перспективи ягідних культур в органічному землеробстві. *Садоводство и виноградарство. Технологии и инновации*. 2017. № 5. С. 80-81.

152. Мулюкіна Н. Запровадження органіки. *Садівництво по-українськи*. 2018. № 5. С. 11-12.

Органічне виноградарство.

153. Стецюк О., Кириченко Л. Хміль як органічна культура. *Аграрний тиждень. Україна*. 2019. № 1-2. С. 34-36.

Вперше в Україні розпочато дослідження особливостей технологічного процесу вирощування органічного хмелю на основі застосування природних мінеральних добрив, сидеральних культур та біологічної системи захисту.

154. Чисті як сльоза: перспективи ябучно-органічного садівництва в Україні. URL : <https://agroday.com.ua/2019/01/30/chysti-yak-sloza-perspektyvy-yabuchno-organichnogo-sadivnytstva-v-ukrayini/> (дата звернення: 26.01.2021).

Біологічні способи захист рослин

155.3 принципи біологічного захисту рослин. *Агробізнес сьогодні*. 2017. №5. URL : <http://agrobusiness.com.ua/2017-09-29-05-56-43/item/2389-3-pryntsyru-biologichnoho-zakhystu-roslyn.html> (дата звернення: 21.01.2021).

156. Андерсон Р. Л. Контроль сорняков без вспашки. *Зерно*. 2016. № 8. С. 30-38.

Влияние культуры-предшественника на способность люцерны конкурировать с сорняками.

157. Бабенко А. І., Танчик С. П. Особливості захисту посівів сільськогосподарських культур від бур'янів за умов органічного землеробства. *Карантин і захист рослин*. 2016. № 2-3. С. 38-40.
158. Баркар В. П., Молчанова О. Д. Дослідження процесу зберігання комах родини Coccinellidae - агентів біологічного захисту сільськогосподарських рослин від шкідників. *Вісник аграрної науки*. 2020. № 10. С. 57-64.
159. Березовська-Бригас В. В., Власова О. Г. Технологія застосування біопрепаратів проти фітофагів та збудників хвороб на посівах гороху. *Карантин і захист рослин*. 2018. № 1-2. С. 5-8.
160. Биологические средства защиты растений. Органические удобрения нового поколения. *Сад, виноград і вино України*. 2017. № 3. С. 12-16.
161. Білик М. Біозахист огірків. *Плантатор*. 2017. № 4. С. 40-42.
162. Білявська Л. Біологічні методи захисту томатів. *Плантатор*. 2017. № 4. С. 34-37.
163. Біологічний замітник фунгіцидів та інсектицидів. Біопрепарат гаупсин - назва, яка вартує експерименту з економією. *Зерно*. 2020. № 1. С. 164- 161.
164. Біологічні засоби захисту рослин. URL : <https://agrarnik.com/stati/item/2972-biologichni-zasobi-zakhistu-roslin> (дата звернення: 21.01.2021).
165. Біопрепарати – альтернативний захист сільськогосподарських культур від хвороб та шкідників. URL : <http://www.consumer-cv.gov.ua/>

biopreparaty-alternatyvnyj-zahyst-silskogospodarskyh-kultur-vid-hvorob-ta-shkidnykiv/ (дата звернення: 21.01.2021).

166. Болоховська А. Біологічний метод як запорука отримання якісної продукції. *Пропозиція*. 2017. № 6 (Спецвипуск). С. 6-7.

167. Бровдій В. М., Гулий В. В., Федоренко В. П. Біологічний захист рослин : навч. посіб. Київ : Світ, 2004. 352 с. URL : <https://www.twirpx.com/file/805099/> (дата звернення: 21.01.2021).

168. Васильєв О., Колесніков Л., Фурсов В., Конверська В. "Підводні камені" застосування трихограми. *Агроном*. 2018. № 1. С. 42-48.

169. Васильєв О., Колесніков Л., Фурсов В., Конверська В. Біозахист чи бізнес на грані афери? *Аграрний тиждень. Україна*. 2017. № 11. С. 52-54.

Про застосування трихограми в біологічному захисті рослин.

170. Васильєв О., Колесніков Л., Фурсов В., Конверська В. Трихограма: біологічний захист рослин чи бізнес на межі афери? *Пропозиція*. 2017. № 11. С. 74-77.

171. Волошина О. Моніторинг поширення трихограми в природному середовищі. *Пропозиція*. 2019. № 4. С. 114-116.

172. Герасименко І. Біологічна зброя для агронома, або як захиститись без хімічних ЗЗР. URL : <https://agravery.com/uk/posts/show/biologicna-zbroa-dla-agronoma-abo-ak-zahistitis-bez-himicnih-zzr> (дата звернення: 21.01.2021).

173. Городиська І., Терновий Ю. В., Чуб А. О. Роль біологічних препаратів у органічному землеробстві. *Збалансоване природокористування*. 2018. № 2. С. 54-58. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2018_2_10 (дата звернення: 21.01.2021).

Досліджено вплив комплексу дозволених в органічному виробництві препаратів: БіоМаг, ФітоДоктор, Біофосфорин, Урожай Органік, Триходермін на показники врожайності насіння гороху, квасолі та сої. Встановлено позитивний вплив біологічних препаратів на кількісні та якісні показники бобових культур. Відзначено прибавку урожайності гороху, сої та квасолі відносно контролю на рівні 16,5; 7,5 та 7,4% відповідно. Маса 1000 насінин сої у варіанті з обробкою вказаними препаратами збільшилась на 8,4% порівняно з контролем, гороху — на 5,6, квасолі — на 1,8%.

174. Гунчак М. Біозахист від парші. *Садівництво по-українськи*. 2019. № 4. С. 26-27.

175. Довгань С. В. Біологізація землеробства - головна альтернатива глобальній екологічній кризі. *Карантин і захист рослин*. 2017. № 4-6. С. 22-23.

176. Іващенко О. О., Іващенко О. О., Найдьонов В. Г. Природні біологічні системи - ключ до успіху сучасного землеробства. *Вісник аграрної науки*. 2016. № 7. С. 5-11.

177. Кетрой А. Практика біозахисту. *Садівництво по-українськи*. 2017. № 6. С. 58-59.

178. Козак Г. Біометод у системі інтегрованого захисту тепличних огірків. *Овочівництво*. 2020. № 2. С. 146-150.

179. Корогода М. Трихограма – біологічний метод бо-

ротьби з кукурудзяним стебловим метеликом. URL : <https://consumerhm.gov.ua/1450-trikhograma-biologichnij-metod-borotbi-z-kukurudzyanim-steblovim-metelikom> (дата звернення: 21.01.2021).

180. Крутько Р. Біозахист томатів. *Плантатор*. 2018. № 3. С. 38-39.

181. Крутякова В. І. Біологічний метод захисту рослин як важливий інструмент переходу до органічного та екологічного землеробства: практика застосування і перспективи для України URL : http://naas.gov.ua/news/?ELEMENT_ID=6416 (дата звернення: 21.01.2021).

182. Крутякова В. І. Біометод - основа сталого розвитку вітчизняного землеробства. *Вісник аграрної науки*. 2020. № 9. С. 5- 14.

183. Крутякова В. І. Інноваційні підходи до створення системи виробництв біологічних засобів захисту рослин в Україні. *Вісник аграрної науки*. 2019. № 12. С. 54- 58.

Запропоновані в цій статті інноваційні підходи розроблення, створення та використання біологічних засобів захисту рослин в Україні, спираючись на систему біовиробництв цих засобів, дадуть можливість значно збільшити їх використання для захисту рослин в органічному виробництві та частку в інтегрованому захисті рослин.

184. Крутякова В. І., Гулич О. І., Пилипенко Л. А. Біологічний метод захисту сільськогосподарських культур: перспективи для України. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 11. С. 159-168.

185. Крутякова В. І., Гулич О. І., Янсе Л. А. Застосування біологічного методу для захисту лісу і лісових насаджень в Україні. *Вісник аграрної науки*. 2020. № 1. С. 39-46.

186. Лисенко Л. Біометод у боротьбі зі шкідниками: як це працює? URL : <https://kurkul.com/spetsproekty/566-biometod-u-borotbi-zi-shkidnikami-yak-tse-pratsyuue> (дата звернення: 21.01.2021).

187. Марковська О. Є., Мринський І. М., Коковіхіна О. С. Перспективи використання біологічного захисту рослин в сучасних системах органічного землеробства на півдні України. *Інноваційні технології та препарати в системі органічного землеробства Степу* : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., 06 березня 2018 р. Херсон : ІЗЗ НААН, 2018. С. 43–45. URL : <http://hdl.handle.net/123456789/2553> (дата звернення: 21.01.2021).

188. Михно М. Бактерії з роду *Bacillus* у захисті рослин. *Плантатор*. 2018. № 4. С. 14-17.

189. Мостовяк И. Биологический метод как составная часть комплексной защиты растений в современных условиях. *Агрология*. 2020. Т. 3. № 1. С. 46-51. URL : <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/agrology/article/view/2384> (дата звернення: 21.01.2021).

190. Особливості застосування біологічних препаратів (інокулянтів) в сільському господарстві. URL : <https://prometeyagro.com.ua/2019/01/24/osoblivosti-zastosuvannya-biologichni/> (дата звернення: 21.01.2021).

191. Пономаренко С., Петренко А., Подберезко И., Зеля

А. Биорегуляторы на картофеле. *Зерно*. 2017. № 1. С. 180-184.

192. Сенчук М. М. Використання концепції біологізації землеробства в системі органічного землеробства. *Агробіологія*. 2017. № 1. С. 61-68. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/agr_2017_1_11 (дата звернення: 21.01.2021).

193. Сергієнко В. Біологічний захист картоплі. *Планта-тор*. 2019. № 2. С. 114-117.

194. Сергієнко В. Використання засобів захисту рослин в органічному землеробстві. *Пропозиція*. 2019. № 6. С. 110-113.

195. Сіленко В., Ярещенко О. Біозахист: ефективність доведено. *Садівництво і Виноградарство. Технології та інновації*. 2018. № 3-4. С. 46- 48.

196. Слепцов Ю. Біозахист огірків у теплицях. *Планта-тор*. 2018. № 1. С. 18-20.

197. Сторчоус І. Біологічний метод контролю бур`янів - зарубіжний та вітчизняний досвід. *Спецвипуск ж. Пропозиція. Біозахист та біопрепарати* - актуальна перспектива. 2017. 16-20. URL : <https://propozitsiya.com/ua/biologicheskie-sredstva-zashchity-rasteniy-ot-sornyakov-zarubezhnyu-i-otechestvennyu-opyt> (дата звернення: 21.01.2021).

198. Технологічні прийоми органічного землеробства як основа регулювання розвитку шкідливих організмів / В. М. Писаренко та ін. *Вісник Полтавської державної аграрної академії* 2020. № 3. С. 46-53. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VPDAA_2020_3_7 (дата звер-

нення: 21.01.2021).

199. Ткаленко Г. Біологічні засоби захисту в агроценозах овочевих культур. *Овочівництво*. 2019. № 11. С. 142-146.

200. Ткаленко Г., Борзих О., Ігнат В. Сучасний стан застосування біологічних засобів захисту рослин в агроценозах України. *Вісник аграрної науки*. 2020. № 12. С. 18-25.

Ринок та економіка органічної продукції

201. Артиш В. І. Виробництво та реалізація органічної продукції в світі. *Економіка АПК*. 2017. № 3. С. 82-86.

202. Берсуцька С. Я., Козичева Т. О. Сучасний стан і перспективи розвитку ринку органічної продукції. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2 (60). С. 165-172.
URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/171643> (дата звернення: 22.01.2021).

203. Білоткач І. А. Інституціональне забезпечення розвитку інфраструктури ринку органічної сільськогосподарської продукції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 12–20. URL : <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6499&i=1> (дата звернення: 21.01.2021).

204. Білоткач І. А. Оцінка формальних і неформальних обмежень ринку органічного виробництва. *Агросвіт*. 2017. № 11. С. 21-28.

205. Білоткач І. А. Соціально-економічні наслідки інституціональних трансформацій органічного аграрного сектору України. *Агросвіт*. 2018. № 7. С. 8-17.

206. Бутенко В. М., Тоюнда А. І. Тенденції розвитку ринку органічної продукції. *АгроТерра*. 2020. № 2(9). С. 20-26. URL : <https://nmc-vfpo.com/wp-content/uploads/2020/12/agroterra-29-2020.pdf#page=21> (дата звернення: 22.01.2021).

207. Галашевський С., Прокопчук Н. Ринок органічної продукції. *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 4. С. 4-8.

208. Голованова М., Каменєва З., Хижа В. Інтеграція України до Європейського ринку органічної замороженої продукції. *Маркетинг в Україні*. 2019. № 4. С. 21-33.

Ринок органічних продуктів харчування є і залишається привабливим сегментом як для виробників, так і для ритейлу. Зрушення, викликані споживачами, надають виробникам і роздрібним торговцям можливість переавантажити себе і змінити ринкове середовище відповідно до викликів сучасності.

209. Гонта Д. С., Прощаликіна А. М. Особливості розвитку ринку органічної продукції в Україні. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2019. № 3. Сер. : Економічні науки. С. 115-124. URL : <http://eprints.cdu.edu.ua/4015/> (дата звернення: 22.01.2021).

210. Грановська В. Г. Перспективи розвитку ринку органічної продукції в Україні. *Економіка АПК*. 2017. № 4. С. 31-40.

211. Дудар Т. Г., Шумейко О. Т., Дудар В. Т. Маркетинг у системі формування ринку органічної агропродовольчої продукції. *Економіка АПК*. 2017. № 7. С. 46-53.

212. Дюдяєва О. А., Євтушенко О. Т., Рутта О. В. Особливість нішевої органічного виробництва. *Стратегія сталого розвитку України: сьогодення та перспективи* : матеріали всеукр. інтернет-конф., присвяченої 75-річчю видатного вітчизняного вченого, доктора сільськогосподарських наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка МАН-НЕБ Клименка Миколи Олександровича. Рівне : НУВГП, 2020. С. 46-49. URL : <http://hdl.handle.net/123456789/4254>. (дата звернення: 26.01.2021).

213. Ємцев В., Ємцева Г. Економічні аспекти виробництва органічної продукції в Україні. *Тваринництво України*. 2018. № 11-12. С. 3-7.

214. Жибак М. М., Христенко Г. М. Світовий ринок органічної продукції: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економічний форум*. 2019. № 1(3), 3-8. URL : <https://doi.org/10.36910/6765-2308-8559-2019-3-1> (дата звернення: 22.01.2021).

215. Ільїн О. А., Лихопуд О. І. Формування конкурентоспроможності вітчизняної органічної продукції. *Вісник СНТ ННІ бізнесу і менеджменту ХНТУСГ*. 2020 № 2. С. 119-121. URL : <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/15053/1/38.pdf> (дата звернення: 22.01.2021).

216. Камінська А. І. Світовий досвід розвитку органічного виробництва. *Агросвіт*. 2020. № 17-18. С. 23–27.

У статті розглянуто та узагальнено світовий досвід розвитку органічного виробництва. Виявлено основні

економічні, екологічні та соціальні переваги органічного виробництва. Узагальнено зарубіжний досвід державної підтримки виробництва органічної сільськогосподарської продукції. Проведено аналіз ключових показників крайні-лідерів по виробництву та реалізації органічної продукції. Виявлено основні перешкоди в розвитку ринку органічної продукції в Україні. З'ясовано, що в нашій державі не має чіткої державної політики стосовно напрямів наступного розвитку органічної галузі. Розвиток вітчизняного ринку органічної продукції є перспективним з огляду на наявні в Україні природні ресурси та зростаючу зацікавленість споживачів.

217. Кентеш В. В., Михальчишина Л. Г. Державне регулювання ринку органічної сільськогосподарської продукції в Україні. *Конкурентоспроможність аграрного сектору в умовах функціонування Зони вільної торгівлі з Європейським Союзом* : зб. тез II міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф. Київ : НУБіП України, 2019. С. 134-136. URL : https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u295/tezi_11_kvitnya_2019_r.pdf#page=134 (дата звернення: 22.01.2021).

218. Кудринецький Р. Б. Передумови застосування та стан розвитку органічного землеробства. *Механізація та електрифікація сільського господарства*. 2018. Вип. 7. С. 185-193. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/mesg_2018_7_26 (дата звернення: 21.01.2021).

219. Кулик В. А., Марчук В. Є., Овдієнко О. В., Градиський Ю. О. Логістичні принципи організації руху сільськогосподарської продукції органічного землеробства. *Технічний сервіс агропромислового, лісового та транспортного комплексів*. 2018. № 14. С. 46-50. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/tcalc_2018_14_8Ф (дата звернення: 21.01.2021).

Стаття присвячена аналізу шляхів розбудови та покращення експортного потенціалу сільськогосподарської продукції України шляхом застосування логістичних принципів побудови ланцюга постачання якісної продукції органічного землеробства.

220. Ляліна Н., Матвієнко-Біляєва Г. Механізм забезпечення розвитку органічного аграрного виробництва в Україні. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2019. Vol. 5. № 2. PP. 121-140.. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23334>. (дата звернення: 22.01.2021).

221. Мельник В. Органічне виробництво. *Наше птахівництво*. 2020. № 5. С. 16-18.

В цій статті йдеться про європейські тенденції у виробництві органічної продукції птахівництва та збільшення попиту на здорову продукцію.

222. Милованов Є. Розвиток ринку органічної сільськогосподарської продукції: світові тенденції та українські реалії. *Науковий вісник Полісся*. 2019. № 2. С. 65-75. URL : <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/203323> (дата звернення: 22.01.2021).

223. Нигматова Е. С. Теоретические аспекты определения стоимости бренда органической сельскохозяйственной продукции. *Агросвіт*. 2016. № 10. С. 62-68.

224. Нигматова Е. С. Теоретические основания понятия рынка органической сельскохозяйственной продукции. *Агросвіт*. 2017. № 15-16. С. 62-76.

225. Новак Н. П. Принципи та конкурентні переваги розвитку органічного сільськогосподарського виробництва в Україні. *Агросвіт*. 2016. № 9. С. 30-33.

226. Новак Н. П., Ігнатенко М. М. Чинники та умови розвитку органічного виробництва молока в аграрних підприємствах України. *Агросвіт*. 2020. № 13-14. С. 18–22.

У статті обґрунтовано чинники та передумови становлення і розвитку органічного виробництва молока і молочної продукції в системі впровадження новітніх технологій аграрного господарювання та поліпшення екологічного стану довкілля, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на внутрішньому та світових аграрних ринках. Визначено завдання, які необхідно реалізувати для розгортання органічного виробництва молока в аграрних підприємствах. Визначено, що органічне сільськогосподарське виробництво молока, поряд з економічними функціями, передбачає виконання природоохоронних, екологічних та соціальних функцій, зокрема, це збереження природного різноманіття, здоров'я населення, забезпечення оццядного використання наявних ресурсів, сприяння розвитку сільської інфраструктури й зайнятості сільських жителів.

227. Олійник В. Спотикачі для "органічного" виробництва. *Агроіндустрія*. 2018. № 10. С. 50-52.

Про перешкоди органічного виробництва в Україні з економічної точки зору.

228. Органічне виробництво в Україні. URL : <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/organichne-virobnictvo/organichne-virobnictvo-v-ukrayini> (дата звернення: 26.01.2021).

229. Орехівський В. Д. Тенденції розвитку світового та національного ринку продукції органічного землеробства на початку XXI ст. *Вісник аграрної історії*. 2018.

Вип. 23-24. С. 289-297. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vai_2018_23-24_42 (дата звернення: 21.01.2021).

230. Павленко О. П., Лещенко О. Ю. Органічне природне агровиробництво в системі продовольчої безпеки держави та його фінансове забезпечення. *Агросвіт*. 2017. № 3. С. 17-24.

231. Павлюченко Ю. Правове регулювання ринку органічної продукції. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 1. С. 170-175. URL : <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/38505> (дата звернення: 22.01.2021).

232. Пасемко Г. П., Бага Л. Г. Виробництво органічної продукції як перспектива розвитку аграрного сектору економіки. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*. 2019. № 4. Т. 1. Сер. : Економічні науки. С. 13-22. URL : <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/2000/1/4.pdf> (дата звернення: 22.01.2021). Писаренко В. В., Льовін А. С., Ноздрін І. І.,

233. Єрмак В. Є. Перспективи маркетингового розвитку ринку органічної продукції в Україні з урахуванням світових тенденцій. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 2020. Т. 5. № 1. С. 73-84. URL : <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8383> (дата звернення: 22.01.2021).

234. Прокопчук Н. Тренди виробництва та споживання органічної продукції тваринництва в країнах. *Тваринництво сьогодні*. 2020. № 7. С. 4-10.

235. Трофімцева О., Прокопчук Н. Органічний ринок в Україні. *Тваринництво сьогодні*. 2018. № 2. С. 8-13.

236. Трофімцева О., Прокопчук Н., Галашевський С. Органічний ринок в Україні. *Тваринництво сьогодні*. 2019. № 4. С. 4-11.
237. Ходаківська О. В. Розвиток вітчизняного органічного сектору в умовах глобалізації економіки. URL : <https://dSPACE.organic-platform.org/xmlui/bitstream/handle/data/173/45.%20pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 22.01.2021).
238. Чернишов І. В., Левченко М. В., Мазуркевич І. С. Стан і потенціал розвитку органічного свиначарства України. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2016. Вип.2(90). С. 149-154.
239. Шакалій С. М. Виробництво органічної продукції – агроекологічний потенціал України. URL : http://dspace.pda.edu.ua:8080/bitstream/123456789/9067/1/Шакалій_теза%20Львів.pdf (дата звернення: 21.01.2021).
240. Dukhnytskyi B. V. World Organic Market and Ukraine = Світовий ринок органічної продукції та Україна. *Економіка АПК*. 2019. № 8. С. 88-93.

В цій статті описно ключові характеристики світового органічного ринку на сучасному етапі розвитку з акцентом на показниках виробництва і міжнародної торгівлі, включено інформацію про органічний продовольчий ринок України і його роль у міжнародних галузевих процесах.

Авторський покажчик

А

Августинович М. 50
 Адамчук В. В. 14
 Албул С. І. 108, 121
 Алексєєв О. О. 52
 Андерсон Р. Л. 156
 Антомонова Л. О. 1
 Артеменко Л. Б. 2
 Артиш В. І. 201

Б

Бабенко А. І. 157
 Бага Л. Г. 232
 Баркар В. П. 158
 Беневьят Л. 131
 Березовська-Бригас В. В. 159
 Березюк Л. 53
 Берсуцька С. Я. 202
 Беров Є. Д. 123, 129
 Білецька Г. А. 47
 Білик Р. І. 3, 22, 71
 Білик М. 161
 Білоткач І. А. 203, 204, 205
 Білявська Л. 162
 Бобловський О. Ю. 8
 Боднар Ю. 64
 Бойко П. 54
 Болоховська А. 55, 166
 Болоховська В. 80
 Бондар І. М. 100
 Борзих О. 200
 Бортнік Т. П. 103

Боруцька Ю. 82
 Бригас О. П. 85
 Британ Т. Ю. 58
 Бровдій В. М. 167
 Булаєва Ю. 143
 Бураков И. 4
 Бутенко В. М. 206
 Бутурлим Д. 92

В

Василенко М. Г. 56
 Васильєв О. 168, 169, 170
 Вахняк В. 53
 Вдовиченко А. В. 5, 6, 7, 45
 Вельчева Л. Г. 145, 146
 Виродов О. 140
 Вітанов О. 133
 Власенко В. С. 98
 Власов В. В. 141, 143
 Власова О. Г. 159
 Вовченко В. С. 8
 Воєцька О. Є. 17
 Вожик Ю. 9, 57
 Волкогон В. В. 58, 132
 Волошина В. 144
 Волошина О. 171

Г

Гаврилюк Ю. В. 10
 Галашевський С. 207, 236
 Галич О. А. 27
 Гарбаджі К. С. 17

Герасименко І. 172
 Герасько Т. В. 145, 146
 Гетманенко В. А. 91
 Глієва О. В. 110
 Голованова М. 208
 Голян В. А. 11
 Гонта Д. С. 209
 Гончаров А. 59, 60
 Горб О. О. 28
 Гордієнко Т. І. 73
 Горова А. І. 61
 Городецька О. О. 109
 Городецький О. С. 109
 Городиська І. 173
 Городиська І. М. 78, 125, 128
 Грабовський М. Б. 126
 Градиський Ю. О. 219
 Грановська В. Г. 210
 Григорів Я. 62
 Грищенко Р. Є. 110, 111
 Гузь М. М. 12, 13
 Гулий В. В. 167
 Гулич О. І. 184, 185
 Гуменецький В. 95
 Гунчак М. 174

Д

Давидюк Г. В. 107
 Дегодюк Е. 63, 64
 Дегодюк С. 64
 Денисенко Д. А. 90
 Дірауер Х. 136
 Довгань С. В. 175
 Дудар В. Т. 211
 Дудар Т. Г. 211

Дудкіна О. 118
 Дюдяєва О. А. 212

Є

Євтушенко О. Т. 212
 Єкель Г. В. 112, 127
 Ємцев В. 213
 Ємцева Г. 213
 Єрмак В. Є. 233

Ж

Жибак М. М. 214
 Жолобецький Г. 65, 66

З

Зайка Є. В. 120
 Заставний Ю. Б. 11
 Зея А. 191

І

Іванова І. Є. 145
 Івашенко О. О. 176
 Івашенко О. О. 176
 Ігнат В. 200
 Ігнатенко М. М. 226
 Ільїн О. А. 215

К

Калініченко А. В. 27
 Кальчун Т. Р. 73
 Каменєва З. 208
 Камінська А. І. 216
 Каражбей П. П. 120
 Карунський О. Й. 17
 Кентеш В. В. 217
 Кетрой А. 177
 Кириленко І. Г. 18

Кириченко Л. 153
 Книш В. 134
 Коваленко А. М. 67
 Коваленко Г. В. 112, 127
 Коваленко Н. 54
 Коваленко Т. О. 19
 Ковальова І. А. 141
 Козак Г. 178
 Козичева Т. О. 202
 Козловцева В. А. 20
 Коковіхіна О. С. 187
 Колесніков Л. 168, 169, 170
 Комок М. 130
 Конверська В. 168, 169, 170
 Копитко П. Г. 68, 69
 Корнілова Н. А. 88
 Корогода М. 179
 Корчинська С. Г. 97
 Косолап М. 118
 Кравцов Д. 70
 Круподеря Ю. О. 100
 Крутько Р. 180
 Крутякова В. І. 181, 182, 183, 184, 185
 Кудринський Р. Б. 218
 Кузник Б. Я. 21, 142
 Кулик В. А. 219
 Кундицький О. О. 40
 Кутова А. М. 91
 Куц О. 77
 Куцина Т. Т. 147
 Кучерук М. Д. 22, 71, 72

Л

Лановенко В. 148, 149, 150

Лапчинський В. В. 113
 Левенко М. Г. 74
 Левицький Я. 23
 Левченко М. В. 238
 Лещенко О. Ю. 230
 Лисенко Л. 186
 Лисицька С. М. 61
 Лихопуд О. І. 215
 Літвінов Д. В. 73
 Ліщук А. М. 78
 Лотиш І. І. 106
 Лупеха І. М. 112, 127
 Луцько А. 151
 Луцько Г. 114
 Льовін А. С. 233
 Любчич О. Г. 110, 111
 Ляліна Н. 220

М

Мазуренко Т. В. 110
 Мазуркевич І. С. 238
 Максименко О. А. 102
 Малинка Л. В. 119
 Марковська О. Є. 187
 Марчук В. Є. 219
 Матвієнко О. 24
 Матвієнко-Біляєва Г. 220
 Мельник В. 221
 Мельник С. І. 74
 Милованов Є. В. 18, 25, 26, 41, 222
 Михальчишина Л. Г. 217
 Михно М. 75, 188
 Мінералов О. І. 76, 88
 Мінькова О. Г. 27, 28

Мозговський О. 77
 Моклячук Л. І. 34, 78
 Молчанова О. Д. 158
 Мостовяк І. 189
 Мринський І. М. 187
 Мулюкіна Н. 143, 152

Н

Наглюк О. 53
 Найденова О. 79
 Найдьонов В. Г. 176
 Непорожна Є. 135
 Нежнова Н. Г. 146
 Нигматова Е. С. 223, 224
 Никифорок О. В. 88
 Нілова Н. 80
 Німенко С. С. 126
 Новак Н. П. 225, 226
 Новічков О. В. 74
 Новохацький М. 80
 Новохижній М. В. 67
 Ноздрін І. І. 233

О

Овдієнко О. В. 219
 Олефір О. В. 141
 Олійник В. 227
 Орехівський В. Д. 30, 31, 32, 81, 229
 Осипенко С. 134

П

Павленко О. П. 230
 Павлюченко Ю. 231
 Панкєєв С. П. 33
 Панюра Я. 82

Пасемко Г. П. 232
 Петренко А. 191
 Пилипенко Л. А. 184
 Пилипченко А. В. 137
 Пиріг О. В. 58
 Писаренко В. 115
 Писаренко В. В. 233
 Писаренко В. М. 15, 35, 36, 96, 198
 Писаренко П. В. 35, 36
 Пінчук В. 76
 Пісковий М. Б. 137
 Плаксюк Л. Б. 125, 128
 Плотников В. О. 37
 Подберезко І. 191
 Полупан В. М. 74
 Пономаренко С. В. 36, 191
 Порозинський Д. 83
 Прокопчук Н. 207, 234, 235, 236
 Прощаликіна А. М. 209
 Пшиченко О. І. 116

Р

Ревка Т. О. 85
 Резник С. 86
 Рибак С. 82
 Романенко Т. Б. 39, 87, 88
 Романьков Е. 118
 Ростоцький О. 80
 Рутта О. В. 212
 Рябуха Г. 92

С

Сакало В. М. 28

Сенишин О. С. 40
 Сенчук М. М. 89, 192
 Сергєєва Ю. О. 67
 Сергієнко В. 193, 194
 Сіленко В. 195
 Скворцова Т. В. 61
 Скляр Р. В. 90
 Скляренко А. 124
 Скрильник Є. В. 91
 Слепцов Ю. 138, 139, 196
 Собченко Т. С. 13
 Соколов К. К. 105
 Степасюк Л. М. 42
 Стецюк О. 153
 Сторчоус І. 197

Т

Танчик С. П. 157
 Тарасенко О. В. 125
 Терещенко В. К. 41
 Терновий Ю. В. 173
 Тертична О. 76, 92
 Тимошевський В. В. 102
 Тимошенко Г. З. 67
 Тітенко З. М. 42
 Ткаленко Г. 140, 199, 200
 Ткаліч Ю. 93
 Тоюнда А. І. 206
 Тригуб О. В. 12
 Трофімцева О. 235, 236

У

Улько Є. М. 94

Ф

Федоренко В. П. 167

Філатов С. 95
 Фурсов В. 168, 169, 170

Х

Хижа В. 208
 Ходаківська О. В. 43, 97, 237
 Христенко Г. М. 214

Ц

Цвей Я. П. 98
 Цигічко Г. О. 91

Ч

Чайка Т. О. 99, 106
 Чернишов І. В. 238
 Чмель О. П. 100
 Чуб А. О. 128, 173
 Чудовська В. А. 44, 45

Ш

Шайтан В. А. 101
 Шакалій С. М. 239
 Шаповал В. Ф. 36
 Шарий Г. І. 102
 Шевчук І. 140
 Шевчук М. Й. 103
 Шишков І. Д. 129
 Шкарівська Л. І. 107
 Шкуратов О. І. 45
 Шкурко Т. П. 104
 Шпак Г. М. 46
 Штірбу А. В. 141
 Шувар І. 51
 Шумейко О. Т. 211

Щ

Щербюк Т. В. 47

Щегінікова Л. А. 122

Ю

Юркевич Є. О.

Юркевич Є. О. 105, 121, 122,
129

Я

Якубовський Д. С. 48

Янсе Л. А. 185

Ярещенко О. 195

Яснолоб І. О. 106

D

Dukhnytskyi B. V. 240

F

Fraczak K. 49

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ВСТУП	5
Органічне землеробство та його розвиток	9
Родючість ґрунту	19
Особливості вирощування органічних сільськогосподарських культур	29
<i>Зернові</i>	29
<i>Бобові</i>	32
<i>Овочівництво</i>	34
<i>Садівництво</i>	35
Біологічні способи захист рослин	37
Ринок та економіка органічної продукції	44
АВТОРСЬКИЙ ПОКАЖЧИК	52

Сучасні реалії органічного землеробства

Рекомендаційний покажчик літератури

Укладач: **Ястремська** Анна Анатоліївна

Редактори: О. Г. Пустова, Д. В. Ткаченко

Комп'ютерний набір: І. А. Фисенко

Дизайн і верстка: Д. В. Ткаченко

Формат Ум. друк. арк.
Тираж ___ прим. Зам. № ___

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.

Адреса бібліотеки МНАУ:
54020, м. Миколаїв, вул. Генерала Карпенко, 73

Адреса сайту: lib.mnau.edu.ua